

Normál

Kdybychom neměli k dispozici jiné myšlenkové prostředky než zpředměťující řeckou pojmovost, musili bychom „normál“ chápat jako problematickou nebo přímo neplatnou hypostazi jakéhosi normativního daného jsoucna, jemuž by se mělo přibližovat a připodobňovat lidské jednání. Takové jsoucno by pak muselo být dáno apriorně a nezávisle na konkrétních peripetiích, jaké jsou spjaty s každou skutečnou situací. Vpravdě však jde o nezpředmětnitelný (resp. předmětně legitimně neuchopitelný) úběžník, který na sebe bere ne sice v „pozitivním“ smyslu, ale ve smyslu „adventivním“ nepředmětnou „podobu“ situačních výzev, které nějak odpovídají určité situaci (resp. situacím), a to v jejich pohybu a proměně. Tento „úběžník“ však nesmí být „lokalizován“ resp. „temporalizován“ do nekonečně vzdálené budoucnosti (tedy nesmí být interpretován jako skutečnost eschatologická), nýbrž musí být chápán jako regulativní či orientační moment, jímž je subjekt (člověk) ve své konkrétní situaci oslovován, a to zcela osobně. Normál tedy nemůže být přiměřeně a platně formulován v nějaké neosobní (event. a-subjektí) formuli, ale musí být v situační jazykové výpovědi zpřítomněn jakožto nepředmětný, osobní útok na určitý subjekt, jenž je osobně vyzýván k jistému typu angažovanosti. Tato angažovanost má několik rovin, které můžeme schematicky charakterizovat jako zaslechnutí, porozumění a poslechnutí výzvy. V současné etapě úpadku a konce staré metafyziky si podržuje nadále některé nesporné výhody narazivita před pojmovostí, ale to lze odůvodněně považovat za okolnost předběžnou a prozatímní. Zpředměťující pojmové „uchopení“ normálu ve formě „obecné normy“ je nutně zavádějící. (V tom smyslu lze za vadný považovat i kantovský formalismus, i když kategorický imperativ nepodává schema k napodobení, nýbrž apeluje na rozumnou úvahu; jeho vadnost nespočívá v samotné formálnosti, nýbrž v tom, že neklade překážky pragmatickému chápání odhadů, k jakým výsledkům povede to nebo ono konkrétní jednání.)

(Písek, 940103-2.)